

Wandelend zand

Op het trottoir beweegt iets. Het ziet er uit als een klontje zand. Met enige aarzeling pak ik het voorwerpje op. Dan blijkt dat het klontje zand een kokertje is van spinseldraden en zandkorreltjes, waar een klein bruin kopje uitsteekt. Het lijkt nog het meest op een kokerjufferlarve, maar die leven doorgaans in het water. Zou de kokerbewoner uit een sloot afkomstig zijn? De vindplaats is echter tientallen meters verwijderd van een sloot en het lijkt mij niet aannemelijk dat het trage diertje die afstand heeft afgelegd.

Om het beestje beter te observeren neem ik het mee naar huis en stop het in een potje met een beetje vochtig zand. Het larfje is zo goed gecamoufleerd dat ik het nauwelijks kan terugvinden. Ik doe een stukje appel en een korstje brood in het potje. Mijn huisdiertje zit urenlang op het aangeboden voedsel, al zie ik niet dat er iets van verdwijnt. Op andere momenten zie ik het larfje aan de wand van het potje hangen, waaraan het zich met spinseldraden heeft bevestigd.

Na een week twijfel ik of het beestje nog leeft. Als ik de larf uit het potje haal komt dadelijk het kopje tevoorschijn en de drie voorste segmenten van het lijfje waar drie paar pootjes aan bevestigd zijn. Met een tienmaal vergrotende loep zijn er op het kopje twee kleine zwarte oogjes te zien en enkele sprietjes. Het zachte vlezige achterlijf blijft in het zandkokertje, dat ongeveer 8 millimeter lang is. Nadat ik het beestje nog eens goed heb bekeken laat ik het vrij in de achtertuin.

Zakdrager bungelend aan grasspriet. Foto: Caroline Elfferich

Uit navraag bij diverse deskundigen blijkt dat mijn vondst geen kokerjufferlarve is, maar een zakdrager. Zakdragers zijn kleine nachtvlindertjes, waarvan de rups in een zakje van spinsel leeft. Afhankelijk van de soort is het zakje gecamoufleerd met verschillende soorten materiaal, zoals plantenresten, insectenonderdelen en zandkorreltjes. Volwassen vrouwtjes van zakdragers zijn vaak ongevleugeld en blijven in hun zakje wonen. De mannetjes hebben wel vleugels, waarmee ze op zoek gaan naar de vrouwtjes.

Mijn huisdiertje betrof hoogstwaarschijnlijk *Dahlia triquetrella*. Van deze soort worden in de Nederland vrijwel nooit mannetjes gevonden. De vrouwtjes leggen onbevuchte, maar vruchtbare eitjes. Deze vorm van ongeslachtelijke voortplanting wordt parthenogenese genoemd. Tot nu toe heb ik tweemaal een zakje van *Dahlia triquetrella* gevonden. Vermoedelijk zijn ze niet zeldzaam, maar dusdanig onopvallend dat je ze gemakkelijk over het hoofd ziet.

Caroline Elfferich, mei 2008